

BOGDAN RUTKOWSKI

UWAGI WSTĘPNE O *TERRA SIGILLATA* Z DROCHLINA, GM. LE- LÓW, WOJ. CZĘSTOCHOWA

Wśród kilkudziesięciu fragmentów naczyń *terra sigillata* z Drochlina, mających dekorację zachowaną na tyle, aby umożliwić określenie miejsca i czasu produkcji, znajdują się wyroby z dwóch głównych centrów wytwórczych, a więc z Rheinzabern i Westerndorf. Te fragmenty, których kształt jest rozpoznawalny, można określić jako formę 37, czyli typową głęboką czarę dekorowaną, najczęściej znajdowaną w Polsce. Materiały z omawianego cmentarzyska są bardzo zniszczone i często przepalone, gąbczaste, zachowane zazwyczaj w małych fragmentach. Mimo tych obiektywnych trudności na podstawie dekoracji naczyń można określić ich proveniencję i datowanie, przypadające — jak się wydaje — na późny okres działalności Rheinzabern i rozkwit produkcji Westerndorf, od końca II w. do początków 2. ćwierci III w. n.e. Jako przykład może służyć fragment naczynia¹ formy 37 odkryty w grobie 185, z dekoracją w postaci medalionów i rozdzielających je elementów ornamentalnych, charakterystyczną dla wytwórczości późnego okresu Rheinzabern. W dekoracji tej występują: orzeł² w medalionie oraz element ornamentalny złożony ze sztabki i dwóch liści — dużego³ i małego⁴. Warto zwrócić uwagę na fakt, że repliki naczyń pochodzących z tej samej matrycy są bardzo nieliczne. Jednak tego rodzaju przykład odkryty został w Drochlinie. Naczynie to jest dokładną repliką matrycy znalezionej w Rheinzabern, ze stemplem Primitivusa I. Działał on w 1. połowie III w. n.e.⁵

Drugi fragment naczynia, będący znaleziskiem powierzchniowym⁶, jest przykładem naczyń wytwarzanych w Westerndorf lub nawet w Pfaffenhofen. Prosty ornament w postaci kół sztabkowanych⁷ pokrywał zapewne całe naczynie.

*Institut Historii Kultury Materialnej PAN
w Warszawie*

¹ P. Kaczanowski, *Wyniki badań na cmentarzysku kultury przeworskiej w Drochlinie, woj. Częstochowa*, w niniejszym tomie „Sprawozdań Archeologicznych”, s. 175, ryc. 4: 10.

² C. Fischer, H. Ricken, *Die Bilderschüsseln der römischen Töpfer von Rheinzabern*, Text, Bonn 1963, T 207.

³ Por. Fischer, Ricken, *op. cit.*, P 113.

⁴ Por. Fischer, Ricken, *op. cit.*, P 143.

⁵ H. Ricken, *Die Bilderschüsseln der römischen Töpfer von Rheinzabern*, Tafelband, wyd. 2, Speyer 1948, tabl. 193: 7.

⁶ Kaczanowski, *Wyniki badań...*, s. 184, ryc. 7: 6.

⁷ P. Karnitsch, *Die verzierte Sigillata von Lauriacum*, [w:] *Forschungen in Lauriacum*, 5, Linz 1955, tabl. 91: 3; tenże, *Die Reliefsigillata von Ovilava*, Linz 1959, tabl. 185: 2; B. Rutkowski, *Terra sigillata znalezione w Polsce*, Wrocław 1960, tabl. XXII: 1.

BOGDAN RUTKOWSKI

PRELIMINARY REMARKS ON *TERRA SIGILLATA* FROM DROCHLIN,
PROVINCE OF CZĘSTOCHOWA

Among several dozens of *terra sigillata* potsherds from Drochlin, whose decoration have been preserved sufficiently well to make the determinations of the place and time of production possible, are those derived from two main production centres, namely Rheinzabern and Westerndorf. A sherd of the vessel of form 37, discovered in grave 185, is an exact replica of the matrix found at Rheinzabern with the stamp of Primitivus I. Another potsherd (a surface find) exemplifies vessels made at Westerndorf or even at Pfaffenhofen.